

Memorie van Antwoord/Nota van Wijziging PS 59/10 D

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 9/10/17 december 2010

Onderwerp

“Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid”;
Investeringsvoorstel eerste tranche Investeringsstrategie.

’s-Hertogenbosch

Datum

3 december 2010

DIS-nummer

2368963

Directie

Economie & Mobiliteit

Bijlage(n)

1

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Inleiding

Op 26 november jl. hebben verschillende Statencommissies van uw Staten de investeringsvoorstellen voor de eerste tranche besproken (PS 59/10, 76/10, 77/10, 78/10 en 79/10). Op een aantal punten heeft u nadere toelichting gevraagd. Voor elk Statenvoorstel is daartoe een Memorie van Antwoord opgesteld. In deze inleiding wordt eerst ingegaan op algemene punten; daarna komen de specifieke aandachtspunten bij dit Statenvoorstel aan de orde.

Betrokkenheid van Provinciale Staten

Om de kaderstellende rol van uw Staten optimaal vorm te geven, zijn Provinciale Staten op verschillende manieren en op verschillende momenten betrokken bij de investeringsstrategie. Wij onderscheiden daarin de volgende stappen:

Wanneer	Wat	Toelichting
12 feb. 2010	Statendag	Opiniërende bespreking over de Agenda van Brabant (profiel, kerntaken en rollen provincie)
11 juni 2010	PS-vergadering	Vaststelling van de Agenda van Brabant (incl. investeringsstrategie en - domeinen)
17 sept. 2010	Statendag	Opiniërende bespreking over de investeringsstrategie
11 nov. 2010	PS-vergadering	Vaststelling Kadervoorstel investeringsstrategie eerste tranche (ijkpunten, onderwerpen investeringsvoorstellen eerste tranche,

		spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur)
26 nov. 2010	Commissievergaderingen	Bespreking investeringsvoorstellen eerste tranche
10 dec. 2010	PS-vergadering	Besluitvorming over de investeringsvoorstellen eerste tranche
2011	Commissies/PS	Bespreking nadere uitwerking investeringsvoorstellen eerste tranche

Financiële verdeling tussen investeringsvoorstellen

Op basis van het Kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie hebben uw Staten € 300 miljoen gereserveerd voor een eerste tranche investeringen. U heeft daarbij investeringsdomeinen en vervolgens vijf investeringsvoorstellen benoemd. Vervolgens is de inhoudelijke onderbouwing van de voorstellen leidend geweest voor het bedrag per investeringsvoorstel. Er is dus niet op voorhand een verdeling gemaakt.

Op basis van de bespreking van het Kadervoorstel investeringsstrategie eerste tranche en de begroting op 11 en 12 november jl. is, op verzoek van Provinciale Staten, het investeringsvoorstel voor energietransitie aangevuld met elektrisch rijden/slimme netwerken (€ 10 miljoen). Het totaalbeeld voor de eerste tranche ziet er daarmee als volgt uit:

Investeringsvoorstel	Bedrag
Energietransitie (inclusief elektrisch rijden/slimme netwerken)	€ 71,2 mln
BrabantStad Culturele Hoofdstad	€ 50 mln
Olympisch Plan Brabant	€ 40 mln
Grootschalige cultuurhistorische complexen	€ 61,5 mln
Landschappen van allure	€ 56,2 mln
Totaal	€ 278,9 mln

Op uw verzoek is de financiële onderbouwing per voorstel in het Memorie van Antwoord nader toegelicht.

De Commissie voor Economie, Mobiliteit en Grotestedenbeleid heeft tijdens haar vergadering van 26 november 2010 het Statenvoorstel 59/10 “Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid”; Investeringsvoorstel eerste tranche Investeringsstrategie behandeld.

De Commissie is van oordeel dat het voorstel rijp is voor besluitvorming tijdens de PS-vergadering van 10 december 2010 en stemt in met de doorgeleiding van dit voorstel, inclusief een positief advies. Deze Memorie van Antwoord is

door het College toegezegd. Hierin zal, conform uw advies, worden ingegaan op de volgende aspecten:

- nadere onderbouwing van het totale investeringsbedrag ad. € 62,5 mln¹;
- Solliance: onderbouwing subsidiebedrag en de bestuurlijke organisatie van de op te richten stuurgroep incl. financieel beheer;
- de cofinanciering door het Rijk en andere overheidslagen alsmede de zekerheid daarvan, en de relatie met Rijks- en Europese programma's;
- de mate van revolverendheid van de in te zetten middelen;
- het aantal fte's in 2020;
- vermarkten.

Zoals in het ontwerpbesluit is aangegeven, wordt de uitwerking van het voorstel "Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid" na positief besluit door uw Staten overgelaten aan het college van Gedeputeerde Staten.

1. Energieagenda

Op 1 oktober heeft u de Energieagenda als visiedocument vastgesteld. Met dit investeringsvoorstel kunnen middelen hiervoor worden gereserveerd om zodoende een kader te krijgen, zodat het provinciaal energiebeleid kan worden vormgegeven. De uitwerking van dit voorstel zal conform de eerdere afspraken uit de Energieagenda worden gerealiseerd, waarbij het College haar rol ter hand zal nemen.

Deze Memorie van Antwoord is inclusief de aanvulling Elektrisch rijden en slimme netwerken.

2. Onderbouwing van het totale investeringsbedrag

Het investeringsbedrag door de provincie bedraagt € 71,2 mln. Dit is als volgt opgebouwd (bedragen in miljoenen euro's). Dit is inclusief elektrisch rijden.

Item	Onderverdeling	investering	(sub)totalen
Solliance	- Verhuiskosten ECN (mensen / apparatuur) ²	€ 3,6	
	- Labfaciliteiten / apparatuur Solliance	€ 24,6	
	- Valorisatieprogramma ³	€ 10,0	€ 38,2
KIC	- Vorming KIC InnoEnergy	€ 6,0	€ 6,0
FOM	- Verhuiskosten	€ 3,5	€ 3,5
Biobased Economy	- Delen van faciliteiten	€ 1,6	

¹ Dit bedrag hetkennen wij niet; het gaat hier om € 61,2 mln exclusief Elektrisch rijden en slimme netwerken en dus om € 71,2 mln inclusief Elektrisch rijden en slimme netwerken.

² Een gedetailleerd verhuisplan wordt na positief besluit door uw Staten opgesteld door ECN en in de besluitvorming over de uitwerking door Gedeputeerde Staten betrokken.

³ Het valorisatie/onderzoeksprogramma wordt in 2011 opgesteld en wordt ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten voorgelegd.

	- Gezamenlijke R&D	€ 0,5	
	- Onderwijs en kennis	€ 0,47	
	- Regio promotie (nationaal en internationaal)	€ 0,74 ⁴	
	- Biobased Investment fund	€ 10,0	
	- Organisatie	€ 0,22	€ 13,5
Elektrisch rijden en slimme netwerken	- Participatiefonds	€ 3,0	
	- Inrichten experimenteergebieden	€ 4,0	
	- Crossectoraal clusteren van kennis en kunde	€ 0,5	
	- Voortzetten valorisatieregeling SLIM-ERB	€ 2,5	€ 10,0
Totaal			€ 71,2

Voor de inhoudelijke onderbouwing verwijzen wij naar de bijlagen bij het Statenvoorstel PS 59/10 die vertrouwelijk bij de Griffie ter inzage liggen. Het gaat daarbij om:

- *Programmadocument Solliance*;
- *Programmadocument KIC InnoEnergy*;
- *FOM institute on Fundamental Energy Research on the TU/e campus*;
- *Businessplan Biobased West-Brabant*.

3. Onderbouwing subsidiebedrag Solliance

De voorgestelde investeringsbijdrage van de provincie aan Solliance bedraagt € 38,2 mln. De verhuiskosten bedragen € 3,6 mln voor mensen en huidige apparatuur. Daarbij is van belang dat de bijdrage aan verhuiskosten op het eerste gezicht alleen ten goede komt aan ECN, maar dat de verhuizing van ECN, en daarmee deze bijdrage, noodzakelijk is om Solliance mogelijk te maken. Een meer gedetailleerde begroting kan pas worden opgesteld als het verhuisplan gereed is. Het genoemde bedrag is gemaximaliseerd en kostenbesparingen worden in mindering gebracht op de subsidie.

De bijdrage van € 24,6 mln aan de labfaciliteiten en apparatuur komt ten goede aan de vier Solliance-partners ECN, TNO Industrie & Techniek, TU/e en het Holst Centre. De plannen van Solliance staan in het *Programmadocument Solliance* beschreven, waaronder vijf businesscases (programmaliijnen) op de volgende gebieden:

- dunne film silicium zonnecellen;
- dunne film CIGS zonnecellen;
- dunne film organische zonnecellen;
- testen, analyse en karakterisering;
- fabricagetechnologie.

⁴ In het statenvoorstel staat hier bij vergissing € 0,47 mln, het totaalbedrag is wel juist vermeld.

In juni 2010 zijn deze programmalijnen gepresenteerd aan ruim 80 hightech bedrijfsleven met activiteiten op solar. De uitnodiging voor de vervolgsessie op 8 december 2010 is aan 350 bedrijven toegestuurd. In het *Programmadocument Solliance* is voor iedere businesscase beschreven welke onderzoeksprogramma's zullen worden uitgevoerd met daarbij een toelichting op de groeipotentie en de omzetontwikkeling voor de komende 5 jaar. Daarbij is bovendien aangegeven welke onderzoeksinfrastructuur (labfaciliteiten en apparatuur) daarvoor nodig is. Naar verwachting zal een belangrijk gedeelte van de apparatuur worden afgenomen van de regionale industrie (binnen de grenzen van Europese aanbestedingswet- en regelgeving). Een externe toetsing van de investering heeft plaatsgevonden. Conclusie daarvan is dat de investeringen noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van het voorziene onderzoek, en dat de opgevoerde investeringsbedragen een zorgvuldige schatting zijn.

Het valorisatie/onderzoeksprogramma (€ 10 mln) moet nog worden opgezet. Hierbij kunt u denken aan een opzet zoals bij 'Pieken in de Delta', waarin bedrijfsleven en onderzoek samenwerken om de onderzoeksresultaten in te zetten voor de markt (vermarkting). Voorwaarde voor een provinciale bijdrage is cofinanciering door andere partijen, zoals het Ministerie van EL&I en het SRE. Zowel over de financiën als de opzet van het programma zijn wij nog in gesprek. Tot deze cofinanciering beschikbaar is zal het bedrag niet worden aangesproken.

4. Bestuurlijke organisatie Solliance

De aansturing van Solliance vindt plaats door een Stuurgroep. In de Stuurgroep nemen de partners op directieniveau verantwoordelijkheid voor aansturing, begeleiding en beoordeling van de activiteiten binnen het samenwerkingsverband. De Stuurgroep bewaakt de voortgang, de financiële omvang van de activiteiten en de impact daarvan. "Onder" de Stuurgroep is een Management Team geplaatst met daaronder vijf Thematische werkgroepen. Het Management Team en de Thematische werkgroepen zijn uitvoerend van aard. De Stuurgroep laat zich over de inhoudelijke oriëntatie adviseren door een Industriële Adviesraad, waarin de belanghebbende bedrijven zijn vertegenwoordigd die onder meer invloed kunnen uitoefenen op het onderzoeksprogramma van Solliance. Iedere Thematische werkgroep kent ook een industriële klankbordgroep waarin het relevante bedrijfsleven participeert.

Wij zijn als provincie in gesprek met Solliance over wijze waarop de provincie door aanwezigheid in deze gremia betrokken blijft bij de realisatie van de plannen. Het is de bedoeling van de provincie een onafhankelijke bestuurder of waarnemer (dat wil zeggen niet van de provincie) in de Stuurgroep te benoemen om het publieke belang te borgen. Verder denken wij aan een vertegenwoordiger van de BOM in de Industriële Adviesraad. Naast deze directe betrokkenheid bij de voortgang van Solliance zal jaarlijks een financieel overzicht van de onderzoeksprogramma's van Solliance worden verstrekt, alsmede een inhoudelijke rapportage. Uit de verschillende financiële administraties van de partners zal een overzicht van de financiële kengetallen van het onderzoek gegeven worden die in

Solliance verband plaatsvinden. Daarbij garanderen de Solliance-partners dat als er sprake is van winsten of opbrengsten van de IP positie (*intellectual property*) deze geheel opnieuw in de regio zullen worden ingebracht. Uiteraard zullen alle investeringen door de individuele partners via accountantsverklaringen worden verantwoord. De inhoudelijke rapportage zal mede op basis van prestatie indicatoren (KPI's) plaatsvinden. Deze zullen in overleg met de Solliance partijen nader worden gedefinieerd.

5. De cofinanciering door het Rijk en andere overheidslagen en de relatie met Rijks- en Europese programma's

De financiering van de provincie betreft alleen de aanvangsinvestering. Partijen dragen vervolgens zelf zorg voor financiering van het onderzoek. Deze financiering voor het onderzoek komt uit de basissubsidie van de organisaties, uit subsidieprojecten (o.a. EU, Bid en nationale programma's) en uit opdrachten van de industrie. Partijen hebben een bijdrage uit hun basissubsidie toegezegd, alsmede een inbreng van de relevante subsidiemiddelen die zij momenteel al hebben verkregen. Verwachting is dat ook in de toekomst op het Solliance terrein nieuwe subsidies door de partners zullen worden verkregen: alle partners hebben een vooraanstaande positie in Europa, en een zeer goed trackrecord op het gebied van verkrijgen van onderzoeksubsidies.

De budgetten voor onderzoek Nederland zijn onzeker. Het nieuwe regeerakkoord gaat haar innovatiebeleid richten op de topgebieden (water, voedsel, tuinbouw, high tech, life sciences, chemie, energie, logistiek en creatieve industrie) en clusters. Bij de clusters wordt ook specifiek naar Brainport gerefereerd en binnen Brainport is een goede basis kennisinfrastructuur een vereiste. Helder is wel dat Solar een prominente plaats inneemt binnen zowel de topgebieden als de clusters. Hoe de nieuwe regering concreet invulling gaat geven aan haar innovatiebeleid via de topgebieden en clusters wordt pas komend voorjaar bekend. Ondertussen houden we het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie op de hoogte van de ontwikkelingen en gaan in gesprek over rijksbijdragen aan valorisatieprogramma's zodra dat mogelijk is. Over de positionering van de Groene Chemie in west Brabant worden op dit moment gesprekken gevoerd met het Ministerie van EL&I.

Op EU niveau heeft de Europese Commissie op 10 november 2010 haar Energiestrategie voor de periode 2011-2020 gepresenteerd. Een van de middelen om deze ambitie te realiseren is een grootschalig Europees investeringsprogramma (NER3000 t.w.v. € 4,5 miljard), dat gericht is op demonstratieprojecten op het gebied van koolstofarme technologieën en hernieuwbare energie. Projecten die in aanmerking komen betreffen technologieën zoals zonne-energie en smart grids. De opzet van Solliance, KIC, en FOM, en de inzet van apparatuur, die met de provinciale bijdrage wordt neergezet, betekent een verdere krachtenbundeling, waardoor de kans dat nationale en Europese middelen in Brabant worden besteed aanzienlijk groter wordt.

Bovendien zal ook een significante bijdrage van het bedrijfsleven worden gerealiseerd in de vorm van structurele bijdragen (aan het KIC InnoEnergy zijn reeds enkele miljoenen toegezegd) en in de vorm van samenwerkingsprojecten en directe opdrachten zoals ook nu reeds het businessmodel van de betrokken onderzoeksinstituten is.

Voor Elektrisch rijden en slimme netwerken geldt dat Rijk en gemeenten bijdragen in experimenteergebieden voor elektrisch rijden en slimme netwerken. Met de voorgestelde investering van de provincie in experimenteergebieden voor elektrisch rijden en slimme netwerken dragen gemeenten en Rijk naar verwachting ten minste € 8,5 mln bij. Voorwaarde hierbij is dat de fiscale regels voor schone voertuigen en het aangekondigde stimuleringsprogramma slimme netten door het Rijk worden voortgezet. Voor clusterprojecten zal beroep worden gedaan op Europese cofinanciering, zoals bij de Ennevate-clustering vanuit de Hightech automotive campus. Naar verwachting kan 3 miljoen euro aan Europese cofinanciering worden gerealiseerd.

6. De mate van revolverendheid van de in te zetten middelen

Algemeen

Revolverend betekent normaliter dat het geld weer terugkomt in de provinciekas en opnieuw besteed kan worden. Revolverend betekent ook dat de begunstigde zichzelf met de middelen in stand moet houden en zichzelf moet bedruipen. Voor Solliance gaat het laatste op. De bijdrage van € 24,6 mln voor laboratoriumfaciliteiten en apparatuur is een éénmalige investeringsbijdrage van de provincie Noord-Brabant, waarmee Solliance een positie kan opbouwen in de ELAt-regio en daar buiten ten behoeve van de Solar industrie. Positieve financiële resultaten van de activiteiten of opbrengsten van de IP positie zullen worden aangewend voor onderhoud en herinvesteringen, zodat de faciliteiten up-to-date blijven.

Behalve financieel rendement is ook het maatschappelijk rendement van belang. Het maatschappelijk rendement kan gezien worden als de duurzame versterking van de sociaal-economische structuur en het vestigingsklimaat van de provincie Noord-Brabant. De Brabantse economie is sterk afhankelijk van technologie. Innovatie is de drijvende kracht voor behoud en versterking van de (internationale) concurrentie positie. De komst van ECN naar Brabant, heeft een sterke rol gespeeld bij de keuze van FOM om zich in Eindhoven te vestigen, heeft reeds geleid tot een samenwerking van vier toponderzoeksinstituten in Solliance door gemeenschappelijke visie, focus en ambitie plus het poolen van resources, deze investering levert een belangrijke bijdrage aan de mate van innovativiteit en daarmee de robuustheid van het ecosysteem.

Inkomsten uit octrooien

Octrooirechten worden om een aantal redenen door kennisinstellingen en bedrijven gevestigd:

- Om te voorkómen dat een concurrerende partij het patent in handen krijgt;

- Om een andere (concurrerende) partij niet te hoeven betalen voor het gebruik van de gepatenteerde oplossing of uitvinding;
- Om inkomsten te genereren als een andere (concurrerende) partij de gepatenteerde oplossing of uitvinding wil gebruiken.

Octrooirechten worden per land gevestigd en lopen maximaal 20 jaar, daarna vallen zij in principe vrij. De procedure voor een octrooiaanvraag is zwaar en tijdrovend en de kosten voor het vestigen van octrooirechten zijn hoog. De kosten voor een octrooiaanvraag, uitgaande van een wereldaanvraag voor 8 landen, zullen al snel ruim € 100.000 bedragen (bron: servicedesk MKB). Indien sprake is van inbreuk op een octrooi blijken de procedurekosten over het algemeen tussen de € 25.000 en € 70.000 te liggen. Octrooien zijn dan ook een forse kostenpost. De terugverdieneffecten zijn onzeker. De hoogte van de bedragen is onzeker en terugverdieneffecten ontstaan bij innovatieve ontwikkelingen, als ze al ontstaan, pas op lange termijn. Of een octrooi wordt aangevraagd, is dus vooral een bedrijfseconomische afweging.

Het is gebruikelijk dat de IP rechten van publiek gefinancierde onderzoek bij kennisinstellingen berusten bij de kennisinstellingen (in sommige landen is dat zelfs zo wettelijk geregeld). Het aantal kennisinstellingen dat daadwerkelijk verdient aan octrooien is beperkt. Bij een zorgvuldig octrooi beleid dekken de opbrengsten van een portfolio aan octrooien net de kosten. De opbrengsten zijn vaak maatschappelijk: de octrooien leiden tot spin-offs/bedrijfjes, die in uitzonderlijke gevallen wel geld opleveren (maar vaak pas nadat nog jaren is geïnvesteerd in de ontwikkeling van producten uit de kennis). Het aandeel van een kennisinstelling is dan al behoorlijk verwaterd.

Daar de provincie investeert in de onderzoeksfaciliteiten en niet in het onderzoek zelf zijn er ook nog relatief veel financiers betrokken bij de totstandkoming van kennis: Rijk, Europa en private partners. Dit maakt het lastig om precies aan te geven waar de revenuen vandaan komen en welke verdeelsleutel dient te worden gehanteerd. Het opzetten van een beheersorganisatie om dit te monitoren brengt hoge administratieve lasten met zich mee welke niet opwegen tegen de (zeer) beperkte kans op revenuen. De revenuen die worden gegenereerd, zullen voor herinvestering en onderzoek ten behoeve van Solliance worden ingezet. Solliance partners hebben toegezegd dat eventuele positieve resultaten uit contractonderzoek of uit octrooien opnieuw in Solliance geïnvesteerd zullen worden.

Revolverendheid Biobased Economy

Van het gevraagde investeringsbedrag van € 13,5 mln zal € 10 mln worden gereserveerd voor een investeringsfonds biobased economy. Dit fonds zal revolverend worden opgezet met behulp van participatie en rente-instrumenten zodat het de biobased ontwikkeling maximaal kan worden ondersteund. Het resterende investeringsbedrag wordt ingezet ten behoeve van campusvorming en ondersteuning van onderwijs en kennis, het center of expertise op het gebied van biobased chemie. Door deze investering wordt het vestigings- en

investeringsklimaat in de regio versterkt en wordt kennis en arbeidskracht voor de toekomst veilig gesteld. Op deze wijze zullen deze investeringen met een multiplier op sociaal economisch gebied positief effect hebben op de regio.

Revolverendheid elektrisch rijden en slimme netwerken

Naast de indirecte maatschappelijke, revolverendheid, kent deze investering ook twee directe vormen van revolverendheid; de revolverendheid van investeren in initiatieven en bedrijven (participatiefonds van 3 miljoen euro) en de revolverendheid als gevolg van dividend inkomsten door het extra gebruik van het netwerk van Enexis met elektrisch rijden.

Het participatiefonds van € 3 miljoen is als fonds in belangrijke mate zelf revolverend. Winsten van participaties in het ene bedrijf geven dekking aan investeringen in andere bedrijven en initiatieven waarmee de revolverendheid wordt verzorgd.

Met de Brabantse aanpak van elektrisch rijden zullen er meer elektriciteitsaansluitingen komen voor elektrisch vervoer. Als aandeelhouder van Enexis ontvangt de provincie elk jaar dividend uit de onderneming. Enexis maakt winst op basis van een door de NMa toegestaan rendement op de waarde van de activa. En ondanks dat nog niet helemaal duidelijk is hoe elektrisch rijden en slimme netwerken zich gaat vertalen in de regulering/tarifering, is het wel evident dat een toename van infrastructuur zal leiden tot een toename van de activa van de netbeheerders en daarmee tot een hogere 'verdien capaciteit' op het netwerk. Voor de Brabantse aanpak elektrisch rijden in de eerste investeringstranche is de vigerende wet en regelgeving van kracht en worden inkomsten voor Enexis gerealiseerd op basis van het huidige capaciteitstarief.

De directe revolverendheid van de investering in elektrische mobiliteit en slimme netwerken kan daardoor op de volgende wijze plaatsvinden: De eerste 10.000 aansluitingen voor elektrisch rijden kunnen in Brabant gerealiseerd worden zonder dat het achterliggende energienetwerk (transformatorhuisjes e.d.) hoeft te worden aangepast. Door de projecten die geïnitieerd worden als gevolg van de provinciale inspanning van € 10 mln en de daarbij verwachte spin-off, zullen er naar verwachting circa 10.000 nieuwe aansluitingen op het netwerk worden gerealiseerd. Deze 10.000 laadpunten genereren op basis van het huidige capaciteitstarief jaarlijks circa € 1,5 mln aanvullende inkomsten voor Enexis. Met ons aandeelhoudersbelang van 30.8 % en uitgaande van een gemiddelde pay-out ratio van 50% levert dit jaarlijks € 231.000 op aan extra dividend voor de provincie. Afhankelijk van het uiteindelijke marktmodel, de regulering en de hoeveelheid elektrisch vervoer die na de provinciale investeringsperiode zal plaatsvinden, zal de hoeveelheid infrastructuur verder toenemen en zal de verdien capaciteit van Enexis zich verder ontwikkelen.

7. Het aantal fte's in 2020

De drie clusters 'Toptechnologie-instituten', 'Biobased Economy' en 'Elektrisch rijden en slimme netwerken' zorgen voor een toekomstbestendige

werkgelegenheid. Dit effect kan oplopen tot 14.000 en 25.000 fte in 2020.⁵ Het BioBased programma laat volgens een conservatieve berekening zien dat het tussen de 3.000 en 5.000 fte zal opleveren. Dit is directe en indirecte werkgelegenheid. Het Solar-initiatief vergroot de mogelijkheden van het bedrijfsleven aanzienlijk. In 2009 bedroeg de omzet van de sector in Nederland ruim € 600 mln. Door de sterke groei zal in 2010 een omzet van ca. € 1 miljard worden gerealiseerd. Dankzij de Solar-initiatieven zal in 2020 een omzet van € 3 miljard haalbaar zijn. Praten we in 2009 over 1.500 arbeidsplaatsen, in 2020 is er zicht op 10.000 hoogwaardige (directe en indirecte) arbeidsplaatsen in de solarindustrie en bij de installatiebedrijven. Deels zal dit gaan om vervangende werkgelegenheid.

Bovendien bestaat er een sterke synergie tussen de in Brabant gevestigde instituten met een focus op onderzoek, kennisontwikkeling en duurzaamheid en de aanwezige onderwijsinstellingen, zowel universitair (TU/e, KIC InnoEnergy) alsook met MBO en HBO, vanwege de noodzakelijke produktontwikkeling en de kansen die voor de installatiebedrijven ontstaan.

De duurzame werkgelegenheid van elektrisch rijden en slimme netwerken is aan de hand van onderzoek bepaald. Deze bedraagt van 2.000 tot 10.000 banen en kan oplopen tot € 1,5 miljard omzet.

8. Vermarkten

De provincie Noord-Brabant wil investeren in sectoren die voor de toekomst veel perspectief bieden. Het gaat daarbij om kennisontwikkeling, kennistoepassing en vercommercialisering, of populair gezegd: kennis, kunde, kassa! Een belangrijke vraag is hoe onderzoeksresultaten vermarkt worden.

Van kennis naar kunde naar kassa verwijst naar de waardeketen die technologieontwikkeling en innovatie doorloopt en de verschillende partijen die daarbij een rol spelen. Bij kennis (ontwikkeling) zijn dat vooral de universiteiten en overige fundamentele researchinstellingen en de overwegend grotere bedrijven die zich daarmee bezighouden. Bij kunde (toepassing van kennis) komt de top van het MKB meer om de hoek kijken. Om de slag naar toepassing te maken, is toepassingsgericht onderzoek van publieke kennisinstellingen, waaronder het HBO en een veelheid van ingenieursbureaus, gewenst. Bij kassa gaat het enerzijds om het op de markt brengen en zo goed mogelijk benutten van commerciële kansen en anderzijds om continue productverbetering. Daaruit kunnen namelijk ook innovatie- en kennisvragen voortkomen.

Ten aanzien van Solliance is in Noord-Brabant veel kennis en ervaring op het gebied van zonneceltechnologie aanwezig. Zowel bij de grotere bedrijven zoals OTB en FujiFilm alsook bij de kleinere toeleveranciers. Het bedrijfsleven is dus

⁵ Aantallen zijn gebaseerd op onderzoeken zoals opgenomen in programmadocument Solliance, programmadocument KIC InnoEnergy, FOM institute on Fundamental Energy Research on the TU/e campus, Businessplan Biobased West-Brabant en de Roland Berger studies 'De kansen voor elektrisch vervoer en slimme decentrale netwerken' en 'Stimulering van de economische potentie van duurzame energie voor Nederland'..

actief in de gehele keten met een grote sterkte voorin de keten: het ontwikkelen en leveren van apparatuur voor de productie van zonnecellen (de positie die ASML heeft op het gebied van chips-fabricage). Wanneer technologieën zoals voor dunne film worden doorontwikkeld, liggen er in Noord-Brabant grote economische kansen. Belangrijke drijfveren voor de Solar-industrie is rendementsverhoging en kostenbesparing van de zonne-energie. Dit is een R&D intensieve activiteit en deze is dus kostbaar. Het bedrijfsleven onderkent de noodzaak van een goede werking van het open innovatiemodel en een vroegtijdige betrokkenheid bij onderzoeksprojecten. Binnen de investering is daarvoor € 10 mln. voor samenwerking en valorisatie beschikbaar als cofinanciering. Deze vraagsturing staat garant voor een snellere adoptie van onderzoeksresultaten in producten. Kortom vermarkting.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

Voorzitter,

Secretaris,

Auteur: F. Detmar, (073) 681 27 02

Herzien ontwerp-besluit 59/10 E

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 10 december 2010

Onderwerp

"Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid";
Investeringsvoorstel eerste tranche investeringsstrategie

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- Gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten, d.d. 16 november 2010, alsmede de Nota van Wijziging d.d. 7 december 2010;
- gelet op de besluitvorming van Provinciale Staten over de “Agenda van Brabant” d.d. 11 juni 2010 (PS 29/10);
- gelet op de overwegingen van Provinciale Staten tijdens de Statendag d.d. 17 september j.l.;
- gelet op besluitvorming van Provinciale Staten over de “Agenda van Brabant: Kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie” (PS 61/10) d.d. 11 november 2010;
- gelet op de Energieagenda 2010-2020;

besluiten:

1. € 38,2 mln beschikbaar te stellen om het initiatief van Solliance mogelijk te maken;
2. € 6 mln beschikbaar te stellen om het initiatief van KIC InnoEnergy mogelijk te maken;
3. € 3,5 mln beschikbaar te stellen om het initiatief van FOM Rijnhuizen mogelijk te maken;
4. € 3,5 mln beschikbaar te stellen om het initiatief Biobased Economy mogelijk te maken;
5. € 10 mln beschikbaar te stellen om het initiatief Biobased investment fund mogelijk te maken;
6. € 10 mln beschikbaar te stellen om het initiatief Elektrisch rijden /slimme netwerken mogelijk te maken;
7. de verdere uitwerking over te laten aan het college van Gedeputeerde Staten.

's-Hertogenbosch, 10 december 2010.

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de griffier

's-Hertogenbosch

Datum

3 december 2010

Documentnummer

2368963

Directie

Economie & Mobiliteit

Bijlage(n)

-